

ABONAMENTUL.

Pentru ~~monarhie~~:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 cor.
1/2 an 12 cor.
1/4 an 6 cor.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil. a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirea” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Autonomia catolică.

De abia s'a publicat bula papală privitoare la înființarea episcopiei gr. cat. maghiară și nouă primejdii amenință biserica noastră. Corespondentul unei foi din capitală a întrebat în zilele aceste pe ministrul de culte și instrucțiune publică contele Zicky, că ce proiecte de legi nouă va prezenta în sesiunea de toamnă a parlamentului? Ministrul a numit o mulțime de nouă proiecte, între cari a spus și regularea salarelor clericilor gr. cat., dară cel dintâi proiect al său va fi *autonomia catolică*. A spus ministrul mai departe, că noul proiect este deja gata și în curând îl va și comunica episcopatului catolic spre ai cere opiniunea. Dară cu privire la principiile fundamentale ale acestui proiect, nu se declară, până ce nu va asculta și părerea celor interesați în chestie. Proiectul altcum e stăpânit de idei foarte liberale.

Din cele expuse de ministrul aci noi referitori la biserica noastră nu putem culege nimica. E noul proiect însă de o însemnată atât de mare pentru viitorul și existența bisericii noastre, încât ținem de cuviință a atrage luarea aminte celor interesați deja de pe acum.

E caracteristic că toate guvernele ungurești de câte ori au amintit de autonomia bisericii catolice, ne-au înțeles de tot atâtea ori și pe noi, pe românii uniți, botezându-ne în timpul din urmă cu termeni noi cum e: *görög szertartású romai katolikusok* — romano-catolici de rit grecesc. — Atracțiunea episcopatului nostru la conferențele episcopilor catolici s'a făcut de asemenea cu anumite gânduri rezervate. Cu toate că episcopatului nostru i-s'a dat asigurarea în totdeauna, că acelea conferențe sunt numai consfătuiri confidentiale ale episcopilor, cari pentru

grupuri și particulari nu învoalvă nici o știrbire de drept s'au liberă dispunere, cu toate acestea în anii din urmă ținându-se conferențele acelea sistematic și pertractându-se acolo chestiuni de mare importanță au luat pe încetul nota oficialității, iar hotărârile aduse acolo se considerau eo ipso de obligatoare pentru întreg catolicismul din Ungaria.

Așa am ajuns că aceste conferențe au absorbit în sfera lor de competențe chestiuni cari ne priveau numai pe noi cum a fost în timpul din urmă chestiunea înființării episcopiei gr. cat. maghiare. Nu e curios că Scaunul papal nu cere părerea episcopatului nostru în chestiune, pe care-l privea numita episcopie, și numai prin faptul, că parohiile, cari erau să se dismembreze erau parohii de ale noastre și nici una rom. cat.? Roma întreabă pe episcopii *rom. cat.*, conferența din Budapesta, că bucurși sunt oare dacă se va înființa numita episcopie? Tot asemenea pe când guvernele pregăteau noul proiect pentru școlile populare, care în forma aceasta jignea drepturile confesiunilor privitoare la școlile lor, guvernul pe noi ne-a cuprins în ancheta convocată sub aceleași considerații ca pe romano-catolici. Tot atâtea semne, că guvernele lucră cu privire la biserica noastră de mult după un sistem preconcept și desconsiderând caracterul bisericii noastre național românesc, ar voi bucuros să ne contopească fără urmă în biserica rom. catolică din Ungaria.

Episcopatul nostru și-a spus deja punctul său de vedere cu privire la autonomia catolică accentuând caracterul românesc al bisericii și protestând împotriva ori cărei încercări de a ne considera sub același raport cu catolicii din Ungaria. S'a provocat episcopatul în acela răspuns la situația excepțională a bisericii noastre unite, codificată încă de vechile legi arde-

lenești și asigurată ei de tractatul uniunii Ardealului cu țara ungurească în 48 și 67.

A cerut cu insistență autonomia pentru biserica gr.-cat. românească în cadrele mitropolii actuale așa precum o contemplează bulla »Ecclesiam Christi« publicată de papa Piu IX de pie memorie. Credincioșii noștri în adunarea dela Cluj au protestat de asemenea împotriva ori cărei încercări a guvernelor îndreptată împotriva noastră, cu scopul de e ne contopi în biserica catolică.

Glasul acesta protestător al nostru așa se vede, că pe vremea aceea și-a avut rezultatul dorit. Guvernul a pus la o parte toată chestiunea, lăsând rezolvirea ei pe timpuri mai bune, când totuși se va putea face autonomia așa, pe cum o vrea el. Și vremea aceea a venit. Noi sprijin dela Roma, după cele petrecute, aștepta nu mai putem. Cu Piu al IX și Leo XIII s'au scoborit în pământ ocrotitorii noștri, iară față de politica a tot cutropitoare, care prin înființarea episcopiei gr.-cat. maghiare a pătruns deja între zidurile bisericii, noi alt apărător nu mai avem, decât pe Dumnezeu. Căci de bună seamă, nu e ceva întâmplător, că ministrul de culte spune la o săptămână după publicarea bulei »Christifideles greci« că și proiectul autonomiei catolice este gata. Ba pare-ni-se că amândouă se vor fi rezolvat deodată. Greutățile, pe cari guvernele le-au întâmpinat de atâtea timp la înfăptuirea plănuită a episcopiei catolice le-a rezolvat deodată și definitiv noua episcopie de Hajdudorog. Mai știe Dumnezeu ce va fi. Suntem ca omul, căruia i-au murit toți ai săi și acum i-s'a aprins și casa. În toropeala cea mare nu știe, că ce e mai bine să facă: Să fugă, ori să stea acolo și să ardă?

† EMIL VICIU.

— Cuvânt funebru, rostit de profesorul
AL. CIURA. —

O moarte, cât de bună e
judecata ta!

Ecl. 41. 3.

Stăm, jalnici ascultători, în jurul osă-
mintele unui vrednic bărbat, care și-a închi-
nat toată viața lui bisericii și catedrei de
dascăl.

Și infricoșatul spectru al morții, falfăie
de undeva, deasupra noastră, din aripile lui
negre, evocându-ne în minte eternul adevăr
al Scripturii: „Ce e însă viața noastră? Ca
aburul, care puținei se arată și după aceea
piere“ (Iac. 4, 14.).

În mijlocul vieții, ce ținește chiar
acum în preajma noastră; în mijlocul lan-
urilor de grâu, ce se leagănă în undulările
belșugului; în freamătul pădurilor împodo-
bite cu cetini; sicriul ce stă în fața noastră
ne apare ca un memento sfidător, spunân-
du-ne în graiul lui lugubru. Pământ ești
și în pământ te vei întoarce. Nu vă mân-
driți, neputincioși viermi pământeni, cu tine-
reța, sănătatea, avnțiile și strălucirea minții
voastre, căci așa cum stăm azi în fața ace-
stui sicriu, vor sta și alții, mai iute sau mai
târziu alături de sicriul nostru.

Dupăcum s'au închis între cele câteva
scânduri zilele acestuia, așa se vor închide
și ale mele și ale voastre a tuturor, cari
trăim și ne veselim astăzi, de tot complexul
bucuriilor și durerilor, cari alcătuiesc marea
taină, cu care o singură dată ne întâlnim
în lumea pământească: *vieța*. „Veni-vor
zile și nimenea întru ele“ (Ps. 138. 16.).

Și gândul nostru se posomorește. O
perdea de zăbranic se așterne asupra zilei
de vară și totul ni se pare zadarnic, tot

shuciumul vieții, toate avânturile noastre mai
nobile, în fața fatalului sfârșit, ce ne aş-
teaptă pe toți deopotrivă.

Ce rost mai are atunci sbaterea noa-
stră zădarnică, dibuirea aceasta în întunec,
când mormântul ne așteaptă pe toți, cu ine-
vitabila lui biruință coplesitoare?

Ce rost mai au toate aceste, când gla-
sul sceptic al filosofului-poet întreabă:

Și-apoi cine știe de este mai bine.

A fi, sau a nu fi?..*

E o clipă de rătăcire, o clipă de uitare
de sine, jalnici ascultători, de câte ori stăm
în fața unui sicriu.

Moartea e o alinare pentru cel ce se
duce, dar un prilej de adâncă măluire și
tulburare pentru ceice rămân.

Și cel-ce se duce, cu sufletul lui curat,
nu poate să se împace cu clipa aceasta de
rătăcire, și încearcă să ne lămurească, cu
graiul lui transcendent, marea taină a morții.

Văd cum se ridică din îngrămădirea
scândurilor chipul de ceară, chipul diafan al
adurmitului. Pleoapele lui se deschid încă
odată și ochii sticloși privesc, par'că în de-
părtări enorme, dincolo de hotarele vieții
pământene.

— Să nu mă plângeți — ne spune el
— și să nu se tulbure sufletul vostru. Iată,
am fost și eu un muncitor ca ori care altul,
în viața Domnului. Am muncit și eu cât m'au
iertat puterile. Aș fi muncit cu dragă voie
mai mult, dar Dumnezeu a voit să mă in-
cerce cu o boală grea și îndelungată, din
care nu am putut să mă mai intram. Am
fost în totdeauna fericit, la gândul că mi-am
implinit datoria și când puterile nu mă mai
ajutorau, m'am retras între cei patru pereți
ai camerei mele sărace și-mi alinam suferin-
țele rugându-mă la Dumnezeu și preamă-
rindu-i pentru toate câte a trimis asupra
mea, ca să mă cerce.

Glasul slăbit se stânge cu un murmur
fericit, în care deslușim cu ușurință cuvîn-
tele psalmistului: „În pace împreună mă
voi culca și voi adormi“ (ps. 4, 8).

Ingrămădirea de scânduri se orânduiește
iarăși la loc și mortul reintră în liniștea lui
suprapământeană, cu mâinile încrucișate pe
piept.

Și deasupra sicriului, din fumul de tă-
măie, se alcătuiesc în slove de argint cuvîn-
tele Scripturii: „Fericii sunt morții, cari
mor în Domnul“ (Apoc. 14. 13).

Înțelegem pe deplin liniștea lui supra-
pământeană, înțelegem seninătatea acestui
suflet curat, care sfidează moartea cu vorba
prorocului: „Unde este biruința ta, moarte,
unde este boldul tău, iadule?“ (Osea 13. 14)
și cu ale martirului Pioniu: „Voi sunteți în
rătăcire, eu nu mă duc la moarte, ci la
vieță“ (Euseb lib. 4. c. 14).

*

Cuvântul mortului, pe care l-am auzit
în imaginația noastră, amuțește și noi stăm
nedumeriți, căci ni se pare, că el nu expri-
mase totul.

Modestia, ce îl caracteriza în viață îl
întovărășește și în drumul lui din urmă. Și
noi ar trebui să respectăm sfințenia acestei
modestii și să nu adăugăm nimic la această
nepretențioasă autobiografie.

O întregim totuș cu datele biografice.

Fericitul în Domnul Emil Viciu s'a
născut la 26 August 1863 în Nirășteu. A
studiat clasele inferioare ale gimnaziului în
Murăș-Oșorhei iar cele superioare în Blaj,
trecând examenul de maturitate în 1882.
Teologia a studiat-o în seminarul central din
Budapesta, ascultând încă la universitatea de
acolo matematica și fizica, din cari își ia
apoi diploma de profesor la universitatea
din Cluj, numit de profesor la gimnaziul
nostru la 12 Ianuarie 1889, fiind hi-

FOIȚA.

Datoria.

I. Agârbicean.

(Continuare).

— Dragă dle Muntean, o căsătorie e
totdeauna așa cum o fac cei doi actori ce
joacă pe această scenă ciudată. Multe căsă-
torii se încep bine, s'ar părea predestinate
la fericire. Și, odată, totul cade în ruină.
Aici nu e mai mult vina soții, ci vina actori-
rilor, cari n'au fost destul de cuminiți, sau
de ajuns de tari în voință. Alte căsătorii se
pörnesc dela început cu rău, cu certe, eu
părăsiri, — un iad întreg. Și de-odată totul
se schimba spre bine. Aici iarăși nu e mai
mult meritul soții, ci a bărbatului și a fe-
meii. Eu cred că soarta noastră e în mâna
lui Dumnezeu. El face să se întâlnească doi
tineri, cari ar putea să treacă mai ușor, fi-
ind la olaltă, prin viață. Însă El mai de-
parte nu poate răspunde de patimile, de
scăderile celor doi cari se căsătoresc. Pen-
trucă voința lui este ca omul să-și învingă
și patimile, și scăderile. Numai astfel se
poate închipui biruința unei ființe libere cum
este omul.

Anton Muntean asculta cuvintele pro-
topopului, dar înțelegea puțin din ele. El
sorbea mereu din ochi chipul strălucitor de

fericire, de tinerețe al domnișoarei Eufro-
sina. Gusta un nespus deliciu urmărindu-i
dansul ei ușor, plin de mlădieri, urmărindu-i
zimbirile ochilor albaștri, figura sveltă, frun-
tea frumoasă, senina, părul auriu. Totuși în-
țelese, din cuvintele din urmă a protopopu-
lui, că e vorba de libera voință a omului.

— Ce privește voința slobodă, încep
eu, să-mi dai voie dle Negru, să fiu de altă
părere. O judecată, dealtfel, atârnă totdea-
una dela unul, din al căruia cap eee. Și
cum oamenii nu-s doi la fel, astfel și jude-
cățile. Eu cred că libera voință e numai o
închipuire. Noi suntem legați în viață cu
atâtea fire nevăzute, încât nici odată nu
putem băga de seamă, când scăpăm de
mreșile unuia și ajungem în stăpânirea al-
tuia. Simțim însă cu toții căci vecinic ne
poartă, ne îndeamnă la cutare acțiune, ori
ne oprește dela o putere nevăzută. Mi-se
pare că chiar dta spuneai că soarta omului
e hotărâtă.

— Clipele mari ale vieții noastre sunt
de bună seamă hotărâte. Și eu numai despre
acelea vorbeam. Cel ce ne-a zidit nu ne
poate lăsa singuri în astfel de clipe. Ori cât
s'ar crede cineva de tare, — viața e o
taină cu mult mai mare, mai adâncă, decât
să poată cineva s'o pătrundă. Și sunt în
viața pe care nu noi ne-am dat-o, sunt
clipe dela cari atârnă nu numai fericirea
lumească, ci și o altă fericire, o altă viață,
cu mult mai înaltă decât cea pământească.

Aceste clipe le călăuzește Dumnezeu, și nu
altele. Pentrucă singur acestea au o impor-
tanță în viața noastră. Celelalte, cari nouă
ni-se par de multe ori singure vrednice de
câștigat sau de încununat, în fața vecinicii
n'au nici o însemnătate. Dar noi, prin pur-
tarea noastră, le putem da o însemnătate.
Inse...

— Tinărul acela, Petru, e absolvent?
întrebă deodată Anton Muntean, întorcându-
se spre părintele protopop.

— Da, a terminat anul trecut. Tatăl
său mi-e prietin bun, am fost colegi de
gimnaz și de seminar.

— Ați făcut dar vr'o învoială de mai
de mult? întrebă neliniștit Anton.

Protopopul Negru nu înțelese îndată
întrebarea. Dar cum îl privi pe Muntean,
simți de-odată înțelesul.

— Nu, zise zimbînd. Noi suntem prie-
tini, atâta tot. O bucurie, o mângăere simți
părintele, văzând agitație ce-l stăpânea pe
Anton Muntean.

Acesta aruncă o privire de mulțumire
bătrânului. Ar fi voit să-i spună numai de
cât hotărîrea ce-și luase în seara aceasta.
Dar își aduse aminte de cuvintele advocatu-
lui Petrișor și se temu se nu facă vr'o
prostie.

Tot timpul până ce ținu cadrulul acela
simți însă chinuri mari în suflet. Îl chinua
faptul că acel Petra e lângă dsoara Eufro-
sina, că-i zimbește, o poartă la braț, că se

rotonit ca preot celib în 27 August a aceleiaș an. A funcționat trei ani ca prefect al internatului Vancean (1892/3—1895/6) iar din 1 Decembrie 1898 a fost Rector al acestui internat până în zilele din urmă, când repus de boală și de munca neîntreruptă a trecut la pensie. Este autorul mai multor manuale didactice de matematică și fizică; a fost membru al Exactoratului arhidiecezan, mai pe urmă asesor consistorial. A fost membru al secției științifice a „Asociațiunii”, a scris numeroase foiletoane în fond științific astronomic în „Unirea”, cari se citeau, pe vremuri, cu multă plăcere.

Iată, pe scurt schița biografică a celui ce azi ne părăsește.

Nu am întregi-o cu nici un epitet, ca să nu jicim simțul de modestie al scumpului defunct.

Dar dacă am tăcea noi, vor glăsuși pietrele, căci este adevărat adagiul tradiției: saxa loquuntur.

Vor glăsuși pietrele din aripa nouă a internatului Vancean, în cărămizile căruii ți-ai lăsat sănătatea și ți-ai chinuit nervii; vor glăsuși salele de prelegere, unde mii și mii de elevi au ascultat povețele tale atât de frumoase și atât de îngrijite, în cari bunătatea unui suflet ingeresc se amesteca cu severitatea unui părinte, care nu iartă nici o greșală.

Și atunci, în sfârșit ne simțim deslegați și noi de sub pecetea tăcerii, și putem spune și noi, — elevii tăi de alaltă-eri, colegii tăi de ieri — că tu ai fost podoaba corpului nostru profesoral și că vei rămânea până la sfârșitul vieții noastre ca cea mai strălucită pildă de conștiințiozitate, colegialitate și de o pietate, cu care nici nu îndrăsnim să ne putem compara vreodată.

Când te-a doborât boala, te-ai retras la o parte, ca un om care și-a plănit datoria

lui pe lumea asta. Te-ai retras ca un simplu gregar, te-ai retras în colțul tău de umilință și de — mizerie.

Și tovarășii tăi de odinioară te cercetau din ce în ce mai rar, până ce ai rămas ca o umbră, ca o amintire numai, după douăzeci de ani de muncă apostolică pe terenul instrucției românești, — în zilele grele ale neputinței și ale sfârșitului.

Iartă, nobile suflet, acest accent de jale, iartă-l, căci ori-cum, el exprimă un adevăr, și dacă adevărul se ratece de atâtea-ori în viață, el trebuie să iasă la iveală măcar odată, în fața unui mormânt, ce se deschide.

Tu ți-ai luat sborul spre altă viață, unde toate mizeriile umane se spulberă și se distramă, ca un vis urât.

Te oprești pe o clipă încă pentru a trimite cea din urmă îmbrățișare surorilor tale iubite și rudelor, cari te-au îngrijit în zilele posomorite și îndelungate ale suferinții; implori cea din urmă binecuvântare a bunului nostru Arhiereu, și saluți cu un zimbet îngar, — cel din urmă — pe foștii tăi tovarăș de muncă. Școlile unde ai înghițit atâta praf și în cari ai crescut în trica lui Dumnezeu și în tainele științei atâtea mii de elevi, rămân văduvite pe urma ta și altarul Domnului, la care slujai cu atâta evlavie, nu va mai aduce niciodată jertfa nesângeroasă prin mâinile tale cucernice.

Urmărim sborul măreț al sufletului tău nobil și simțim cum încerci să ne ridici, și după moarte, în lumea senină a credinții și a vieții fără prihană.

Sboară, nobile suflet!

Descătușat din hainele himei și ale suferințelor, tu iai înfățișarea luminoasă a dreptilor și sosit în fața Ziditorului a toate, auzi rostindu-se dumnezeieștile cuvinte: „Bine, slugă bună și credincioasă, peste puțin

ai fost credincios, peste multe te voi pune, intră întru bucuria Domnului tău!” (Mat. 25. 21).

Amin!

Episcopia maghiară și presa strelnă. Că înființarea acestei episcopii, de către „armeanul francmason” Dr. Lukács și „protestantul-calvin” contele Tisza este pur și simplu operă împinsă de scopuri politice și nici de cum de cele trimbitate de foile maghiare în frunta cu — vezi Doamne — catolicul „Alkotmány” — o dovedește glasul sincer al presei streine. Noi am accentuat sus și tare, că aceasta este cea mai neleguită faptă, de-a răpi lăcașul Domnului din mâinile miilor de credincioși, fără știrea și voia acelor, și a le porunci apoi să-și ridice sufletele la Tatăl ceresc în limbă maghiară numai, ca și cum Dumnezeu pe partea aceea frântă din neamul nostru n'ar înțelege-o numai ungurește. Cât de drepte ne-au fost plângerile, repetăm, o dovedește glasul presei streine, și în deosebi a nepărtinitoarei foi nemțești: „Grossösterreich”.

Iată ce zice acest ziar:

„Noua episcopie greco-catolică maghiară este pe de-a întregul o șarlatanie infamă. Papa Pius X. a fost mințit și tras pe sfoară, cu afacerea aceasta, întocmai ca Împăratul Francisc Iosif, contele Berchtold, ministrul de externe și contele Schönburg, actualul nostru reprezentant diplomatic pe lângă scaunul Papal. Dar partea cea mai frumoasă a lucrului este că armeanul francmason dr. Lukács și protestantul-calvin, contele Tisza pun temelii unei noi Episcopii catolice în Ungaria! O zi ca aceasta, în care se săvârșește, asemenea faptă, ar trebui să fie considerată drept zi de doliu din partea tuturor credincioșilor catolici din Ungaria.

„Dar unde să mai punem absurditatea

simțea fericit. La întrebările ce-i puneau părintele protopop răspundea în silă.

— Ești de mult în orașul acesta dle Muntean?

— De doi ani.

— De doi?

— Da.

— E mirare că nu ți-am făcut cunoștința mai de mult. Eu vin des prin oraș, am multe daraveri. Ai cancelaria dumni-tal?

— Da. De-un an și jumătate.

— Și clientela?

— Este, har Domnului. Poate am chiar prea mult de lucru.

— Ce se faci, țărani noștri nu în zadar sunt urmașii celor mai mari juriști ai lumii. Ei vreau să asculte cuvântul legii până și în daraverile lor celea mai mărunte.

Anton Muntean răspundea și mai departe la întrebările protopopului, și nu băgă de seamă că acesta aflase tot ce voia să știe despre dânsul, pe când el nu știa nimic din tot ce privea familia protopopului.

Bătrânul zimbea mulțumit văzând că Eufrosina lui atrage necurmat privirile tinărului. Când veni în sfârșit și se așeză la dreapta protopopului, înflorită de plăcere, Negru se grăbi numai decât să-l prezinte pe avocatul Anton Muntean.

O romană, un vals, apoi cadrilul al doilea Eufrosina îl dansă cu noua cunoștință.

Din toate cuvintele ce-i spuse tatăl său despre Anton Muntean, doar numele de-l înțelesese. Ca ori ce fată tânără, dornică de dans, gândul ei era numai la jocurile ce au se urmeze. Și fu foarte veselă că are cu cine să le danseze pe toate.

Anton Muntean nu putea să nu-i fie, de altfel, simpatic. Ori care domnișoară dansa bucuros, zimbind, cu dânsul. Însă Eufrosinei îi păru că prea vrea să știe multe, și de câteva ori îl privi bănuitoare.

Mare-i fu mirarea când la o săptămână după petrecerea aceea o chemă tatăl său să-i anunțe vizita avocatului Anton Muntean. Bătrânul zimbea, privind-o mereu, în vreme ce fata, zăpăcită, nici nu putea să-și amintească la început de unde cunoaște numele acesta.

— Ah! da, la petrecerea trecută l-am cunoscut. Acum îmi aduc aminte, zise în urmă fata.

— Și ce vom face cu el? întrebă protopopul zimbind.

— D-ta vei ști. Vizita ți-o face dumni-tale.

— Ba să mă ierți. Tu porți vina la toate. Iată scrisoarea. Și el îi dădu epistola lui Anton Muntean. Ea însă citi înzădar și-rele acelea. Anton Muntean își anunța sosirea, și nimic mai mult.

— De unde să pricep eu că o să vină pentru mine? întrebă fata cu vioșie.

— Numai să nu se supere tinărul

Petra? facu părintele zimbind, nerăspunzându-i la întrebarea fetei.

— Petra, Muntean, ori cum îi mai cheamă n'au cu mine nimica, zise repede fata, învârtindu-se într'un călcăiu, și alergând în casă.

Se grăbi să nu mai fie în fața protopopului, deoarece simți cum i-se aprind obrăjorii. Acum pricepea pentru cine și a-nunța sosirea tinărul avocat Anton Muntean.

Singură în casă, rămase mult pe-o sofă, cu ochii mari, duși în depărtări. La ce se gândia? Poate la Petra, poate la Muntean, se pare că la amândoi, căci încet-încet i-se așeză în inimă o tristetă adâncă. Fără să poată pricepe încă deplin, simțea că se află înaintea unei clipe grele din viață. De la o vreme trecu la fereastra care se deschidea într'o grădiniță, și cum privea florile tinere, vioalele-învoalte, garoafele de sânge, deodată îi păru că i-se luminează în suflet. Da, se gândia mai înainte la Vasile Petra. Se gândea, iată acum, din nou la dânsul. Pe clericul acesta îl cunoaște de mult. Ca student în gimnaz venia, în vacanța cea mare, de multe ori pe la protopopul, cu popa Petra. Prietini se întâlneau așa la un pahar de vin. Eufrosina, pe atunci abia copilă, se uita cu sială la tinărul acela năltuț dar palid și nu cuteza să-l întrebe ceva.

(Va urma)

și neobrăzarea că românii și rutenii, cari până acuma ascultau în bisericile lor liturgia pe graiul românesc ori slav, vor trebui să asculte de aci înainte predicile pe limba ungurească! și liturgia pe limba veche grecească! Bieții oameni nu pricep o iotă din vechea limbă grecească, iar limba maghiară este limba de stat ce li-s'a impus și din care, de nevoie, de abia au învățat câteva buchi.

„Sunt primejduiți în prima linie, românii și rutenii cari trăiesc cam răsleți și cari, fiind desfăcuți din trupul conaționalilor, cu ajutorul cunoscutei geometrii administrative ungurești, au fost nevoiți să învețe ungurește câte ceva. Pentru acești oameni, biserica lor era cel din urmă scut național, la adăpostul căruia mai puteau asculta graiul lor în rugăciuni și predici. Acuma li-se va răpi și acest scut, astfel că noua *Episcopie nu-i deoalt o despoiere națională, organizată de un guvern dușman bisericii.*

„De fapt, în Ungaria nu există un singur maghiar cu adevărat gr.-catolic, necum 250 mii, cum pretind oligarhii dela Pesta. Cu toate falsificările nerușinate ale statisticii oficiale, nu i-a trecut prin minte nimănui să pretindă că ar exista în Ungaria maghiari gr.-catolici. Această „descoperire“ s'a făcut numai după statistica populației din 1910. Spre a se fabrica suma celor „250.000 de maghiari gr.-catolici“, au fost scoși din listele diecezelor de Eperjes, Munkács, Oradea-mare și Gherla, locuite de maghiari romano-catolici, slovaci protestanți, ruteni și români gr.-catolici, — toți românii și rutenii, fiind declarați apoi unguri neaoși!“

Concurs de primire

în Seminarul junimei române greco-catolice stud. din Blaj.

1. Părinții, cari voesc să-și așeze băieții pe anul școl. 1912/13 în Seminarul junimii române gr.-cat. dela gimnaziul gr.-cat. din Blaj, prin aceasta sunt avizați, că termenul concursului de primire (se primește numai gimnaziști) este 14 August n. 1912. Cererile de primire sunt a se adresa Preaveneratului Consistor metropolitan din Blaj, și în ce privește pe băieții, cari în anul școl. trecut nu au fost elevi ai Seminarului junimii, cererile au să fie instruate cu extras de

Melancolie.

Se, năbușă ploaia pe-afară
Cum stropii de geam se isbesc,
S'arar de pe lungile ramuri,
Zoi galbene se deslipesc.

O boare sfelnic pătrunde,
Și negura o rupe 'n fășii
Și ele aleargă nebune,
Se 'nlănțuie 'n joc pe câmpii.

Așa e de tristă azi bolta
În neguri e cerul ascuns,
Grei picuri de lacrimi îi scapă:
De-o jale-i azi cerul pătruns.

Și picurii adulmecă 'n grabă
Un vâl cenușiu pe ferești;
Așa îmi ascund lumea tristă
Și'mi dapăn' un șir de povești!

REL.

botez, testimoniu de pe anul școl. trecut și atestat de revaccinare. În cerere părinții sau îngrijitorii au să-și însemne locuința și posta ultimă cu acuratețe și să declare, că cunosc pe deplin toate condițiile de primire și se obligă ale implini pe toate. Ca rezoluțiunile să se poată expeda francate, potenții sunt rugați să alătore marcele postale de lipsă.

2. Pentru elevi sunt a se plăti 400 cor. pentru cuartir, vipt, luminat, spălat, încălzit, scaldă și în cas de lipsă medic și medicină; 8 cor., cu taxă de înscriere pentru cei-ce vin pentru întâiadată în Seminarul junimei. Taxa de înscriere are să se plătească întreagă de-odată, cu ocaziunea înscrierii; iar suma de 400 cor. în două, respective în patru rate anticipative. În cas de două rate, rata primă va fi de 200 cor. și se va plăti în 1 Septembrie, iar rata a doua iarăși de 200 cor. și se va plăti în 1 Februarie. În cas de 4 rate, rata primă va fi de 100 cor. și se va plăti în 1 Septembrie, a doua de 100 cor. și se va plăti în 15 Noemvrie, rata a treia de 100 cor. și se va plăti în 1 Februarie, iar rata a patra de 100 cor. și se va plăti în 15 Aprilie. Sumele aceste sunt atât de mici încât numai primindu-se regulat și anticipativ pot satisface atâtor trebuințe împreunate cu susținerea și îngrijirea elevilor. Altfel rectorul va fi silit să demită pe elevii ai căror părinți sau îngrijitori nu-și vor solvi ratele la timp.

3. Elevii vor avea să aducă cu sine: a) o carte de rugăciuni; b) 4 părechi de schimburi de pânză, sau giolgiu, bune; c) cel puțin 6 batiste; d) 2 părechi de încălțăminte și cel puțin patru părechi de ciorapi sau de obiele; e) 1 saltea (sac de paie) și 2 lepedee (cearșafuri) de pus pe saltea; f) 2 perini și 4 fețe de perini; g) 1 țol sau plapomă și 2 lepedee de plapomă; h) 2 lepedee albe de giolgiu pentru coperirea patului (de lână și colorate nu sunt bune, căci nu se poate ajunge la uniformitate); i) 1 cuțit, 1 furcuță, 1 lingură, 1 pahar și cel puțin 3 servete; l) 1 perie de veșminte și 3 perii de încălțăminte; m) cel puțin 3 ștergere și 2 piepteni, unul des și altul rar.

4. Elevii vor avea proviziunea întreagă și anume: a) locuință în sale mari sănătoase, luminoase și provăzute cu toate cele de lipsă; b) vipt întreg, adevă de dejun, prânz, ojină și cină. La dejun vor avea cafea cu lapte, ori lapte cu cacao, cu pâne; la prânz 2—3 feluri de mâncări, la cină 1—2 feluri. La prânz în zile de dulce va fi supă cu carne cu sos și friptură cu garnitură, ori mâncare groasă cu carne; eventual zamă acră cu carne și mâncare groasă cu carne sau friptură cu garnitură, iar în zilele de post supă de legume, mâncări făcute cu lapte, brânză sau ouă; Duminică și în sărbători și prăjituri. La ojină pâne cu poame ori alte asemenea. La cină în zile de dulce va fi friptură cu garnitură sau mâncare groasă cu carne, iar în zilele de post: mâncări făcute cu lapte, brânză sau ouă; c) Spălatul și cârpitul rufelor; d) Luminat în timpul recerut; e) Încălzit în timp de iarnă; f) În cas de boală medic, medicamente și îngrijirea de lipsă; g) Scaldă caldă în timpul iernii amăsurat prescrișelor igienii. Afară de acestea superioritatea se va îngriji, ca elevii mai slabi în studii, pe cât se poate, să fie ajutamați în studiu.

5. Părinții în decursul anului școlar să nu trimită bani la adresa sau la mâna

elevilor, ci banii să vie la adresa superiorității, carea se va îngriji să le procure recvizitele de școală, cărțile și celelalte lucruri de lipsă. De asemenea să nu le trimită nici mâncări, căci Seminarul îi prevede cu cele de lipsă. Mâncările, pe cari părinții cu toate acestea le-ar trimite fiilor lor, se vor împărți între toți elevii, iar în caz de cvantitate mai mică între conșcolarii respectivului sau respectivilor elevi.

6. Părinții sunt avizați, că trebuie să răspundă pentru eventualele stricăciuni făcute de fiii lor și să le rebonifice. De sine se înțelege, că pentru obiectele, ce se strică prin folosință, fără vina elevilor, nu se va cere nici o desdaunare.

7. Elevii se vor prezenta în 1 Septembrie n. înaintea superiorității seminariale, însoțiți de părinții sau îngrijitorii lor, ude vor plăti taxele de lipsă, vor da în seamă obiectele și li-se va designa mobilierul destinat spre folosință.

Blaj, 20 Iulie 1912.

Dr. Vasile Suciu,

rectorul Seminarului junimii române gr.-cat. stud. din Blaj.

Spicuri.

Bursele și închiderea Dardanelor. Vestile mai noi despre închiderea de curând a Dardanelor, nu au avut mare influență, pe cum s'ar fi așteptat, și cum a fost și altă dată. Asupra burselor de monete din Berlin spre exemplu n'au avut chiar nici cea mai mică influență, decât doară atâta că losurile turcești au avut o neînsemnată scădintă.

Au avut însă vestile aceste mare trecere la bursa cerealelor, căci prin închiderea Dardanelor, Italia a fost silită să cumpere grâu nemțesc, în locul celui rusesc și românesc de până acum. La bursa berlineză s'a auzit, că Italia va lega pace cât de curând. În Hamburg însă domnește oarecare neliniște, s'a ridicat prețul grâului și a altor cereale cu 3—4 mărci. În Paris știrea aceasta falsă despre încheierea păcii dintre cele două state beligerante, a împedat ridicarea prețurilor la burse. Dar slăbirea peste tot a fost foarte mică.

Berea din lumea întreagă. Berea produsă în lumea întreagă pe anul 1910—11 a fost 293 mil. Hectolitri. Iată raportul după cum s'a cumpărat berea în singuraticile state din lumea întreagă:

Statele unite 74,231 hectolitri, Germania 69,709 hect., Anglia 58,777 hect., Austro-Ungaria 25,628 hect. Franța 17,942 hect. Belgia 17,032 h. Rusia 10,897 h. Svițera 3,050 h. Dania 2,663 h. Suedia 2,641 h. Australia 2,382 h. Olanda 1,850 h. Canada 1,879 h. Argentina 1,080 h. Chile 800 h. Italia 598 h. Brasilia 590 h. Norvegia 410 h. Seelanda nouă 440, Mexico 320 h. Iaponia 319, Spania 242. România 240, Bulgaria 220, Cuba 217, Anglia de sudul Africii 200, India 184, Serbia 148, Turcia 134, China 72, Uruguay 70, Peru 50, Egipt 49, Filipina 40, Alir 35, Venezuela 30, Portugalia 28, Bolivia 27, Ecuador 22, Paraguay 18, Columbia 18, Guatemala 18, Grecia 16, Panama 15, Germania de sudul Africii 11 hectolitri.

Proclamația Sultanului către armată. În urma situației critice care demnește în Turcia, prin dimisia cabinetului, atacul flotei italiene, etc. Sultanul a adresat armatei o proclamație care s'a citit Sâmbătă trupelor, după Selamlık și apoi în toate cazărțile din Capitală.

Textul proclamației e:

În urma demisiunii cabinetului, în conformitate cu Constituția, după ce am luat avizul președinților Senatului și Camerei, am invitat pe Tavfik pașa să primească marele vizirat...

Doresc și socotesc necesar, ca noul cabinet să fie compus din personalități de o mare experiență, având opinii independente libere de orice influențe.

Ieri, s'a formulat, în numele câtorva ofițeri, revendicări ce sunt contrarii Constituției și drepturilor supreme ale Sultanului și califului cari trebuiesc respectate de toți.

Sunt convins că nu există în armată, al cărui comandant suprem sunt eu, un singur soldat care să poată formula revendicări contrare Constituției pe care au prestat jurământ. Cred că soldații cari au nitat momentan obligațiile lor militare constituie o infimă minoritate, căci datoria soldatului este respectarea disciplinei și supunerea și ordinea constituie baza devotamentului către califat și tron. Cei cari au calitatea de apărători trebuie să se țină departe de politică să îndeplinească literal ordinele șefilor lor, și se consacre exclusiv apărării patriei. A lucra contrar acestor prescripțiuni ar însemna tradare de neam și patrie. Aceste grave incidente a fost pricina care a îndemnat pe dușman să vină noaptea trecută până la porțile Capitalei.

Promulg prezenta iradea însărcinând pe ministrul de război să citească în toate garnizoanele și să aducă la cunoștința tuturor trupelor.

Noutăți.

Din arhidieceză. Exelenția Sa P. metropolit Joi în 18 Iulie 1912 a ordonat de ipodiaconi și diaconi, iar Duminecă în 21 Iulie 1912 a hirotonit de preoți pe clericii absoluți: Simeon Popa destinat de administrator al parohiei Segagea—Belioara distr. prot. al Indolului, Augustin Podoabă dispus de adm. parohial în Bicaz — distr. Giurgeului, și pe Iosif Bucur denumit de adm. în Abrușiu — protop. Dicio-Sân-Mărtinului.

Vlaicu a sburat și la Lugoj, fiind în timp favorabil. Nu i-s'a întâmplat nimica, ridicându-se la înălțime de peste 400 metri și aterizând cu o siguranță admirabilă.

Gheorghe Coșbuc, citim în „Românul”, că a sosit la Arad pentru dispozițiile necesare ce sunt a se lua cu tipărirea Odisseei lui Homer. Poetul a sosit din Italia unde a petrecut vre-o șase săptămâni.

Averescu fostul ministru de război al României va fi primit în audiență la împăratul nostru, în una din zilele mai apropiate.

Hymen. Mărioara Buzila și Ștefan Șerban, notar com. și rigoroșant în drept, invită la serbarea cununiei lor, ce se va celebra în 28 Iulie n. în biserica gr.-cat din Căinosif.

Din Turda. Înțelegând din mai multe părți că multe din invitațiile speciale pentru serata dansantă, ce se aranjează în Turda în 28 Iulie a. c. cu concursul trupei artistice conduse de către d. Aurel P. Bănușiu, s'au pierdut pela postă și așa nu au ajuns la destinațiunea lor, pe calea aceasta din nou invităm publicul nostru românesc și mai ales pe toți aceia, cari n'au primit invitații speciale la aceasta serată care va fi un eveniment cultural de mare importanță. *Comitetul aranjator.*

Telegraful și dragostea. Zilele acestea se va judeca în New-York un proces foarte interesant. Iată despre ce e vorba.

În America este obiceiul, ca și până declarațiile de dragoste să fie făcute prin fir telegrafic. În consecință, un tânăr logodit și îndrăgostit în același timp de logodnica lui expedie următoarea telegramă: Te iubesc pentru totdeauna. Telegrama a sosit cu o mică greșală de tipar: Te părăsesc pentru totdeauna.

Atâta fu deajuns ca logodnica să izbucniască în plâns, să-și frângă mâinile de durere și să trimită fostului logodnic inelul de logodnă.

Logodnicul cere acum o compezație pentru pierderea cea suferit-o din cauza telegrafului. El a dat în judecată campania de telegtafie și speră, că judecătorii vor ști să aprecieze pagubele ce le-a suferit cu atât mai mult, cu cât logodnica era destul de bogată, ca să aibă dreptul să o regrete.

Fouillée. Pe lângă genialul Poincaré, despre care am amintit în nrul trecut că a murit, Franța mai pierde și pe filosoful Fouillée, unul dintre cei mai mari cugetători. Fouillée a murit la Lyon subit, în vârstă de 64 ani.

Căpitanul vaporului „Titanic”. Smith, căpitanul vaporului „Titanic” despre care se vorbea, că a perit vitejește în valurile Oceanului deodată cu vaporul său, — se zvoneste, că ar trăi. Un fost ofițer pe bordul nefericitului vapor, scăpat și ajuns în America, se spune, că s'ar fi întâlnit cu căpitanul său și l'a agrăit. Căpitanul nu s'a negat, dar l'a rugat să nu-l dețină și depărtându-se iar fi zis: La revedere!

Convocare. On. membrii ai departământului Sătmar-Ugocia al „Asociației pentru literatura și cultura poporului român”, precum și teți sprijinitorii culturii românești din acestea părți sunt invitați la adunarea generală, ce se va ține în 11 August n. la orele 10 și jum. a. m. în școala gr.-cat. română din Ardsat-Erdőszáda.

Borlești, 23 Iulie 1912. George Șuta, director. Vasile Ardelean, secretar.

Paseri curioase pe țărmul Balatonului. Pe țărmul marelui lac Balaton din ținutul dincolo de Dunăre s'a ivit un fel nou de pasări în cârduri mari. Locuitorii din părțile acele mărturisesc că au văzut foarte multe paseri de-acestea prin trestiișurile uriașe din jurul aceluia lac. Comisiunile esaminatoare spun că pasărea aceasta seamănă cu ibis, pasărea sfântă a Egiptenilor. Probabil să fie chiar acel soi de pasări.

Vrăstă omenească. Un mare învățat francez, Legrand, a publicat de curând un studiu foarte interesant, care se ocupă cu etatea omului.

După numitul savant cercetător vrăsta omului în cele din urmă patru secole s'a lungit.

Oamenii bătrâni sunt cu mult mai numărători decât în vremile vechi; omul de astăzi trăiește în termin mediu mai mult, decât omul veacurilor trecute. Legrand pune anul 60-lea, anul bătrânețelor.

Aceasta vrăstă, din o mie de inși în veacurile XV. și XVI. e. au ajuns 582 de oameni; în XVII-lea 655, în al XVIII-lea 718, în al XIX-lea 757, iar în veacul nostru 806 de oameni.

Legrand a aflat, că viața cea mai lungă o trăiesc preoții, bărbații de stat, savanții, militarii și scriitorii.

În familiile domnitoare sunt puține persoane cu viață lungă: din o mie de prinți abia ajung 71 anul al 60-lea, pe când din o mie de preoți 264 de inși ajung anul al 60-lea.

Cum s'a întâmplat atacul mai nou în Dardanele? La 18 Iulie, în miezul nopții o escadră compusă din cinci torpiloare a isbutit să pătrundă pe neașteptate în gura Dardanelelor. Bateriile de pe maluri au deschis focul asupra escadrei, care și-a urmat drumul înainte, în formațiune strânsă, cu înălță de 21 noduri, ținându-se foarte aproape de coasta europeană. Când escadrilla a sosit lângă Hilidbahr, în vreme ce focul devenia mai dărz, torpilorul „Spica” din capul formațiunii a isbit de două ori contracblul de oțel. Dincolo de Kilidbahr Cianak, tot cuprinsul apei era puternic luminat de reflectoarele coastei și ale vaselor și tirul bateriilor era foarte puternic de pe coaste și de pe vase. Comandantul Mille a socotit inutil, în aceste condițiuni să continue atacul, căci urmarea ar fi fost pierderea sigură a unei mulțimi de torpiloare. De altfel încercarea de recunoaștere a isbutit pe deplin și s'a ordonat întoarcerea grabnică. Torpiloarele n'au avut decât niște mici și neînsemnate stricăciuni.

Din partea ziarelor otomane însă se publică următoarele:

Torpiloarele n'au putut să înainteze decât 7 mile în canal. Fortul Svanlidere a zărit 5 torpiloare, fortul Balkustepe a zărit 8. Căpitanul din Balkustepe a zărit scufundându-se două torpiloare, iar trei retrăgându-se grabnic. Pe coastă s'a găsit o cingătoare de valoare cu inscripția „Gliptia”.

— Dardanelele au fost lăsate de nou libere.

Petreceri. Tinerimea română din Șomcuta Mare și jur invită la *Producțiunea teatrală* ce va avea loc în Șomcuta Mare la 3 August st. n. a. c. sub conducerea Dlui *Aurel P. Bănușiu* cu concursul Dșoarelor *Mărioara G. Dima, Aurelia Poparadu* și al Dlor *Constantin Calmuschi* și *Gheorghe Cosma*.

— Inteligența română din Murăș-Uioara și jur invită cu drag la petrecerea de vară ce o va aranja Duminecă în 28 Iulie st. n. 1912 în Pavilionul din promenada orașului (Liget).

Posta Redacțiunii.

T. S. A întârziat puțin, dar va apărea în proximal număr.

Dr. V. P. Am primit toate, multe mulțumite, de celelalte vom griji cât se poate.

V. C. Au sosit toate, vă mulțumim. »Verba vitae« de unde e tradus?

Nevrincea. Nu trebuie să te sparii așa de tare. Fii sigur, că dacă vei căta și în alte părți tot cam aceleași curiozități te vor izbi. Ori cât ne-am zoli greșeli de tipar se strecoară, cari însă numai atunci sunt de a se observa, când e schimbat înțelesul propozițiilor, respective al cuvintelor. În bucata D-tale însă nu sunt de acelea. Că în loc de »fromoasei« să punem »fru...«, că înainte de D... să punem »ei« ș. c. l. sunt toate atari scăpări de tipar cari și dacă vor trece așa, D-ta nu te faci »ridicol« și nici Dl C. nu se »compromite« nici »moralitate« (?) nici materialmente.

O. H. Cât ce dispunem de loc și celelalte.

Partea Literară.

Noaptea sf. Bartolomeu.

După **BOLANDEN.**

Trad. de **Aurel B. Gajia**, profesor.

(Continuare).

Vorbele lui Caleb nici de cum n'au delăturat dubiul marquis-ului. Pe mai departe s'a abținut însă dela orice afirmare, ca nu cumva să fie privit de un papistaș ascuns. — S'a bucurat mult când sosi servitorul aducând pe o farfurie, pâne, carne și o sticlă de vin. A trebuit deci să întreprindă convenirea.

E permis să te invit la puțină mâncare dle părinte?

— Nu mi-se cade să beau din roada vitei de vie până ce nu va fi restabilit Sionul. — Și azi — nu voi mânca nici pâne, până ce nu va fi dărâmată fortăreața aceea, iar locuitorii din ea nu vor fi străpunși de sabia lui Iehova.

— A cui e fortăreața aceasta?

— A contelui Dubourg, amalechitul.

— Și a tras asupraș în mod neobișnuit mânia dreaptă a fiilor lui Iehova? — întrebă marquis-ul, imitând felul de vorbire a lui Caleb.

— Oh da, — într'un mod foarte ciudat. Ascultă și povestește lui Iosua Coligny, pentruca să cunoască spiritul demonic al papistașilor!

Influențați de sf. Spirit, trimișii lui Dumnezeu, s'au dus în satul Fermet, unde să alunge pe demonii mincinoși, predicând evangheliul lui Dumnezeu și au rămas păgâni și pe mai departe. — După mai multe discuții s'a escat adevărată ceartă. Papistașii, fără Dumnezeu, au voit să facă o procesiune în una din sărbătorile lor. Noi însă am observat-o aceasta și am prins armele, ca să-i împiedecăm. Invingerea era pe partea noastră. Blăstămații de idololatrii cădeau de loviturile fiilor lui Izraël întocmai ca iarba crudă de ascuțitul coasei. — Conteul Dubourg s'a dus cu servitorimea lui în ajutorul fiilor lui Belial. Au căzut mulți aleși și oameni de frunte. Intreg satul a rămas pustiit. Casele le-au prefăcut în ruină iar locuitorii au fost măcelăriți.

Toți au fost extirpați, bărbați, femei și copii, tineri și bătrâni, acum zac morți.

Marquis-ul privi cu dispreț la predicator căci l-a supărat mult omorul femeilor și al băieților.

— Fermet încă n'a putut să încunjure perirea — continuă Caleb. Cela ce n'a primit învățăturile sfinte și curate ale Evangheliei adevărate a fost stirpit de pe suprafața pământului. — Biserica din Fermet, unde preoții lui Baal predicau minciuni, acum s'a prefăcut în local pentru porci.

Sinodul din Nimes, a hotărât ce e drept, că în toate statele să fie dărimate bisericile papistașe — dar noi în Normandia, am zis: Pentruce să pierdem vremea? Acelea le putem folosi și pentru alt scop. Bisericile și capetele papistașilor vor fi bune să facem din ele grajduri¹⁾.

— Principiul de a folosi totul, se vede, că s'a aplicat pretutindeni; — catedrala din Beziers a devenit staul pentru vite — zise Riviere într'un ton desprețnitor²⁾. Cât de

— Optsute de oameni, apți pentru arme.

— Fortăreața vă cădea la primul asalt, zise Riviere, examinând pădurea din apropiere. Zidurile sunt slabe, iar oastea de pază e puțină.

Sunetele din pădure, vestese intențiunea noastră; noi vrem să umplem cu găteje șanțurile, ca așa să ajungem la zid mai ușor. — Foarte bine, aceasta-i în-deajuns.

— Pe DTa doar te-a adus aici chiar Stăpânul ostirilor, ca pe acelea să le conduci la izbândă.

— Nu chiar răspunse marchis-ul, căci fi cădea greu să se pună el în fruntea unei ostii compusă din oameni de rând. Atari oameni curagioși, n'au lipsă de prezența mea. Pe lângă aceea, eu am de isprăvit un lucru tare urgent și nu mi-i permis să pierd nici un minut dacă vreau să duc lucrul la izbândă. Și dupăce DTa nu ești acasă, banii ti voi primi numai în Ianne și mâne voi merge în Ribaux.

— Urmează numai sfatul conducătorului nostru Iosua Coligny! Indeplinește cu acurateță ordinul lui; căci din el vorbește glasul lui Dumnezeu — Știu și aceea, că Coligny te stimează mult și pentru mine acest lucru e un argument bun pentru vitejia marquis-ului Hugo Riviere.

— Lasă părinte la o parte laudele nemeritate.

— Lande nemeritate eu nici când n'am rostit de pe buzele mele. Dar după lupta sângeroasă dela St. Denis ce ți-a spus DTale în prezența satului întreg? N'am fost și eu membru al unei deputațiuni alese acolo? N'am văzut cu ochii și nu am auzit cu urechile mele? Nu te-a îmbrățișat atunci Coligny și ți-a spus următoarele: „Iubite ai dat semn de o bravură ne mai pomenită!“ Dle marquis învingătorul e vrednic de coronă.

— Conform obligamântului meu de cavalier mi-am făcut numai datorința — nimic mai mult. — Coligny m'a distins din cauza buneții lui și nici decum pentru meritele mele.

Părerea mea e că la St. Denis n'am făcut destul, căci învingerea n'am câștigat-o.

— Dar nici n'am pierdut lupta.

— Adevărat! Partida Gnise tot atât de puțin se poate lăuda cu învingerea. A căzut și neuitatul meu prietin contele Carol Autremont, — și în lupta următoare dela Jarnac, a căzut și tatăl său. Familia aceea a suferit mari pierderi.

— Ce zici? Spune mai bine, că conții Autremont au aflat de lucru demn a muri pentru Sionul cel sfânt.

— Mie nu mi dat la orice lucru să-l judec din punct de vedere mai înalt. În ce privește înfrângerea patimelor trupești am ajuns totuș până acolo, că n'am mers să cercetez pe moșul amicului meu căzut în luptă, cu toate că locuiește de aici numai cale de cinci ore. — Timpul se silește și întâiu de toate trebuie să-mi fac datorința.

— Bine zici dle marquis! Triumful fuge repede și doar s'a și apropiat ora când fiul lui Belial să fie cosiți ca iarba cea uscată, — întrebă Caleb.

— Aceasta nu o știu — răspunse nobilul.

— Natural, doar de prezent avem armistiții cu papistașii. — Iosua încă și-a

depus armele și acum se recrează în Chatillon.

— Coligny și liniștea! Asemenea s'ar putea spune, că focul e rece și puterea slăbicinne.

La aparință, contele trăiește fără griji în mijlocul țărănilor din Chatillon, cari se pricep singuri la vierit și la agricultură. — Spiritul lui mare însă e prezent în toată Franța și el e totul pentru poporul francez.

— Știu — știu, zise părintele aprobând din cap. El pentru papistași e un adevărat ghimpe. Unde catolicii orbi văd cât de puțină cale de scăpare, acolo le stă înainte ostirea lui Dumnezeu.

Aceste date pe cari Caleb și le-a câștigat despre hunegoți nici de cum n'au fost nește scornituri seci. Trimisul republican Giovanni Correr, scrie următoarele din Veneția: „În toate provinciile țării se găsec șefi, cari față de comisarii regești iau o atare poziție încât nici pe departe nu apare că aceia ar fi nește supuși.

Aceștia încă își au subalternii lor. Când e vorbă însă de un scop, care îi interesează pe toți deopotrivă, îi leagă cea mai strânsă unire. Ei sunt gata în orice moment din zi să facă o răscoală generală în toată țara.

La aceasta organizație s'a cugetat Riviera, câteva minute.

— Admir istețimea lui Coligny, când în momentul decisiv știe să adune rândurile la un singur loc. Dar ce văd? zise arătând spre fortăreață. — Nu iasă de acolo tocmai un preot?

Caleb încă s'a întors repede.

— Nu se poate ca alesul Domnului să fie în casa lui Amalec.

Pe una din porțile fortăreții ieși o figură îmbrăcată preotește. Împreună cu el era și un servitor, care îl conduse cu luntrea peste șant. De dincoace se despărțiră, servitorul s'a reîntors, iar preotul își luă calea direct spre locul unde se aflau cei doi hughenoți.

(Va urma.)

Rutenii din Galiția.

(Continuare).

Considerând diecezele latine de pe același teritor tot după șematismele anului 1907 primim.

1. Pentru arhidieceza de Lemberg.

a) Parohii 222.

b) Exposituri 73.

c) Vicariate 157.

d) Parohi în funcțiune 256. (Deoarece unele parohii sunt adscrise Clerului regular!)

e) Expositii 71.

f) Vicari 157.

În total clerul parohial 474 de preoți seculari pentru 840.030 suflete.

2. Diecesa de Przemysl.

a) Parohii 280; parohi în funcțiune 267.

b) Exposituri 28.

c) Vicariate 180.

d) Administratori parohiali 13.

e) Vicari 177.

În total cler parohial 457 persoane pentru 1,137,918 suflete.

B. Clerului parohial îi vine întru ajutor clerul regular, cu munca spirituală fie în bisericile proprie mănăstirești, fie în

¹⁾ Alzoy, Univesalg. d. Chr. K. S. 787.

²⁾ Horty, Kirchengesch. B. III.

celelalte cu ocaziunea sf. Misiuni, spovezilor de bulciu, de sf. Paști etc.

I. Pe anul 1907 aveau rutenii:

a) In diecesa Lemberg: călugări basilitani 30; călugărițe basilitane 48.

b) In diecesa Przemysl: călugări basilitani 133; călugărițe basilitane 12.

c) In diecesa Stanislau: călugări basilitani 15; călugărițe bas. 47.

In total: călugări 178, călugărițe 107.

II. Latini aveau pe anul 1907:

a) In arhidieceza Lemberg religioși de diferită regulă bărbați: 327; călugărițe 1499.

b) In diecesa Przemysl: religioși; 257, călugărițe 773.

Sumar: pe teritoriul Galiției Răsăritene se numărau anul 1907 în total:

a) In diecesele rutene: cler parohial 2161; cler regulat bărbătesc 178; călugărițe 107.

b) In diecesele latine de pe același teritoriu cler parohial 935; regulari 584; călugărițe 2272.

C. In proporțiune cu clerul stă numărul bisericilor.

a) Rutenii au în arhidieceza Lemberg: biserici parohiale 748; biserici filiale 500; paraclise 36. Total 1284.

b) In diecesa de Przemysl: biserici parohiale 715; biserici filiale 575; paraclise 44. Total 1334.

c) In diecesa Stanislau: biserici parohiale 417; biserici filiale 292; paraclise 52. Total 961.

Relativ cu numărul credincioșilor au rutenii șase ori mai multe biserici decât polonii de rit latin. O biserică ruteană vine pentru 956 de credincioși; o biserică latină pentru 2663.

Cifrele vorbesc de sine!

O circumstanță de mare însemnătate modifică pozițiunea și relațiunea reciprocă a credincioșilor, anume dreptul patronatului și a prezentei la beneficiile rutene.

Mai bine decât $\frac{3}{4}$ din patronii ai beneficiilor rutene sunt proprietarii și boerii poloni. Din cele 1851 parohii rutene: 1451 sunt sub patronajul polon — din timpii nemai pomeniți, când polonii le-au fondat pentru frații lor ruteni.

D. Clerul rutean mai are o mare importanță din punctul de vedere social și național. El trăiește în căsătorie. Familiile preoțești rutene au devenit cu vreme adevărate, și am putea zice unicele focare, din cari se recrutează toate păturile inteligente rutene. Casele parohiale rutene, pot fi considerate de ateliere, unde se fabrică tot, ce privește națiunea: toate proiectele de ceva însemnătate generală sunt concepute aici. Ba, mai mult. In familia preotului, înrudită cu întreg satul, se află mii de brațe, cari pun la cale concepțiunile și esecută decisiunile luate. Numărul acestor forțe vitale naționale este însemnat de tot.

După statistica anului 1907 se aflau:

a) In diecesa Przemysl: preoți căsătoriți 653; preoți văduvi 127; preoți celebii 12. Adecă în medie, 3785 persoane.

b) In diecesa Lemberg: preoți căsătoriți 675; preoți văduvi 149. Total 3971 persoane.

c) In diecesa Stanislau: preoți căsătoriți 409; preoți văduvi 87; preoți celibii 15. Total 2408 persoane.

Adecă în parohiile rutene, se între-

țineau pe anul 1907, din avere bisericească cel puțin 10.000 persoane, inteligente, active pentru națiune, relativ în condițiunile mai favorabile.

N'am fi străini de părerea, că precum astăzi națiunea ruteană e reprezentată de contingentul familiilor preoților căsătoriți, așa să fie conceput și susținut până astăzi.

E. 5. Dotațiunea clerului rutean.

Înainte de sf. Unire pozițiunea clerului rutean era foarte ticăloasă: diferența în starea materială între preoții catolici și necatolici era bătătoare la ochi. Nu putem intra în discuțiune asupra faptului istoric, nici a cauzelor. După primirea Unirii lucrurile s'au schimbat în bună parte, dar în genere vorbind*, numai cu încetul s'a ajuns la starea de astăzi. Preoții ruteni, încărcăți de obicei cu o familie numeroasă, nu puteau avea întotdeauna cuantumul dorit pentru alimentarea și educațiunea copiilor: nevoile casnice cresc cu anii și cu împrejurările locului, ba încă cu gustul părinților, dar venitul parohial rămâne același mulți ani de-a rândul. Apoi în Polonia, biserica avea autonomia deplină: puterea politică nu se amesteca defel. Așa stând lucrurile, Clerul parohial își avea dotarea mai mult locală, decât administrativă. Regimul austriac a schimbat toate. Puaând mâna pe întreaga administrațiune și încă în spirit josefinist, el a început să considere până și Biserica și Clerul de organe politice, cari pot trăi numai din grația împărătească. Cum fură realizate aceste vederi strănii, vom refera mai pe urmă. De-ocamdată ajunge să constatăm faptul, că Clerul rutean (precum și cel armeno-catolic) este ecvivalent în toate privințele cu cel latin: și anume notăm cu accentuare, chiar în ce privește starea și dotarea lui materială.

Stăpânii poloni erau totdeauna cu dare de mână pentru frații lor de rit grecesc: ei doară au fondat și au provăzut cu dotarea necesară mai toate parohiile rutene, cum o putem afla din analele și cronicile boierilor poloni din pretutindeni. Iar după ocuparea Galiției, tot polonii au efeptuit, ca preoții și Clerul rutean întreg să fie susținut și dotat pe cale administrativă tot în aceea măsură și proporțiune, cum o datoră guvernul Vienei Clerului latin: căci adecă polonii au votat și o fac și astăzi ca Biserica ruteană, săracă și fără mijloace proprii, să se bucure de fondul religionar exclusiv polon. Așa dară astăzi Clerul rutean se bucură de venituri personale, ca întregire a dotării locale, din beneficiul administrat. Aceste venituri numite congruă pe aici, sunt aceleași pentru toți preoții catolici de ori-ce rit și depind numai de anii serviciului sacru — și de cuantumul imobil beneficiului. Firește, unele parohii au o dotațiune canonică cu mult mai superioară decât maximul congruei: atunci plătește parohul dări din posesiunea beneficiului în favorul fiscoșului, spre a nu aminti alte impositivități comune. Congrua nu depinde însă nici de „jura stolae“, nici de stipendiile misale, nici de averea personală a parohului. Congrua aceasta este sancționată de lege și prestată de erariul public din obligamânt în părți egale lunare, sau cuartale, cum o cere fieștecare interesat. Mai notăm încă, că aceasta congruă fu mărită în anii din urmă cu ceva. (Va urma)

*) Unele beneficii erau foarte rentabile: dar nu toate.

BIBLIOGRAFIE.

A'apărut:

„Luceafărul“ nr. 17, 1912 cu următorul cuprins bogat și variat: Z. Bârsan: Se face ziuă (dramă). — Gheorghe Stoica: Spionii. — Sandu A. Hodoș: Fragment (poezie). — C. Sandu-Aldea: Pe Mărgineanca. — T. Murășan: Cântec (poezie). — Dr. Pavel Roșca: Problema pesimismului. — Maria Cunțan: Despărțirea (poezie). — Adrian Corbul: Intru gloria lui Jean-Jacques Rousseau. — I. Agărbiceanu: Povestea unei vieți (roman). — Dări de seamă: Dr. I. Mateiu: Dr. S. Dragomir: Corespondența episcopului Gherasim Adamovici și mișcarea de emancipare a clerului și poporului românesc în 1791. — Cronici: Dr. Silviu Dragomir: Știri nouă despre mitropolitul Dosofteiu al Moldovei. Radu S. Dragnea: Poetul I. U. Soricu și Ardealul. Insemnări: Vacanțe... 70,297... Teatrul nostru. Comitetul național. Așa să mor!... Bănci sătești. Redactori expatriați. Producțiunile muzicale ale Conservatorului. Recidivistul. Cântăreții noștri. — Ilustrațiuni: Lionardo da Vinci: La belle Ferronnière. Ștefan Mărcuș, Ionel Crișan.

„Consinzeana“ nr. 29—1912, cu următorul cuprins: Ion Agărbicean: Vârvoara, nuvelă. — Sebastian Bornemisa: Condeiu meu mă minte..., poezie. — O. Mirbeau—Adrian Corbul: Moartea cânelui (nuvelă). — T. Murășan: Și iar mă înfloară..., (poezie) — A. Fogazzaro — D. Tomescu: Misterul poetului, (roman) — F. N.: Ce este moda? — Ghicitori. — Ilustrații.

„Foiletoane“ de Ales. Ciura, Beiuș 1912. Alexandru Ciura și-a statornicit acum de mai muți ani un loc de onoare printre cei dintâi scriitori ai noștri dincoace de Carpați.

Foiletoanele sale scrise în anii 1907-1910, pe cari editura „Doina“ le scoate acum într'un elegant volum, sunt nu numai dintre lucrările cele mai merituose ale acestui scriitor, ci sunt și cele mai interesante atât prin conținutul lor, cât și prin lumina, ce o aruncă asupra individualității scriitorului.

Fără situații psihologice inventate și fără acele sfătoase siluiri ale frazei, prin cari unii scriitori cred că pot să se impună, sperându-și cetitorii pe o clipă — în Foiletoanele lui Alexandru Ciura ni-se răsfrânge ca într'o oglindă fermecată însași vieța, însași cugetarea vremilor noastre cu problemele și cu momentele, cari pot și trebnie să o facă să vibreze în sufletele tuturor, sau, uneori, măcar în sufletele celor mai buni.

Pe a locuri scrisul Foiletoanelor ne va surprinde, lămurindu-ne dintr'odată o simțire sau o cugetare, care a trăit în sufletul nostru, fără ca să-i fi dat o formulare conștientă și precisă. Partea aceasta este, fără îndoială, cea mai neprețuită în opera scriitorului, aceasta este isbânda lui, care singură, îi deschide un loc între măestrii cugetării și scrisului neamului său.

Proprietar-editor: AUREL C. DOMȘA.
Redactor respons.: AUGUSTIN GRUIȚIA.

Capital social Coroane 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post sparcassa ung. 29.349.

„Banca generală de asigurare“

societate pe acții în Sibiu—Nagyszeben

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii: **Parteniu Cosma**,
directorul executiv al „Albinei“ și prezidentul „Solidarității“.

„Banca generală de asigurare“ face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaiții de încredere ai societății.

Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat.

Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

»Banca generală de asigurare« dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire, că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare“
Sibiu—Nagyszeben. Edificiul „Albina“.

(1) 80—52.

Când cumperi săpun, cere și primește

apriat

și lămurit, numai săpun

CLUJAN

(de al lui Henrich)

Săpun de glicerin

„ „ **gălbiniuș de ou**

„ „ **mandule**

„ **marmorat.**

Fabrica de săpunuri medicali din Cluj de aceea a ajuns la renume mondial, fiindcă își pregătește săpunurile din materiile cele mai prețioase și absolut **inofenzive**

(8) 6—?

Dr. IZIDOR MARCU:

Teologia pastorală volum I.

Didactică pastorală f. 8° 408

pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica

f. 8° 586 pag. 5°40 cor. Sunt

indispensabilele fiecărui preot.

Se pot primi dela **Librăria**

Seminarului teol. gr. cat. din

Blaj cu prețul 9°50 cor.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

==== SIBIU ====

Strada Cisnădiei 1—5.

Edificiile proprii.

==== recomandă ====

☞ **Asigurări împotriva focului** ☞

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

☞ **Asigurări pe viață** ☞

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1911 . . . . . K.	5,275,798-23
Capitale asigurate pe viață achitate	5,146,556-36
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1911	) foc „ 127,763,744—
Fonduri de întemeiere și de rezervă . . . cor.	2.520,492--

☞ **Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.**

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(6) 74—?

A apărut

ANTOLOGIONUL

sau

MINEIUL

tomul I. carele cuprinde în sine *slujbele dumnezeescilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților* de pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noiembrie și Decembrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 cor. și se spedează imediat.

Lunile din Ianuarie până în August vor fi cuprinse în tomul II. care e în lucrare.

Prețul tomului II. se va fixa ulterior și va fi în raport cu prețul tomului I.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux face 44 coroane.